पुनर्गच्छति च, यजमानकृतस्य कर्म्मणः साक्षी भूत्वा लोकयोरुभयोरपि गमनागमने करोतीत्यर्थः ॥

अथ हविषः पुरोनुवाक्यामाह। "पूषा सुबन्धुर्दिव आपृथिव्याः। इडस्पतिर्मघवा दस्मवर्चाः। तं देवासो अददुः सूर्य्यायै। कामेन कृतं तवसꣳ खञ्चं" इति। अयं 'पूषा', 'दिवः' द्युलोकवर्त्तिनो जनस्य, 'बन्धुः', 'आपृथिव्याः' पृथिवीलोकवर्त्तिनश्च जनस्य, 'बन्धुः'; 'इडस्पतिः' अन्नस्य पालकः, 'मघवा' धनवान्, 'दस्मवर्चाः' दर्शनीयतेजाः, 'तं' पूषाणं, 'देवासः' इन्द्रादयः सर्व्वे देवाः, 'सूर्य्यायै' विवाहदेवतायै, 'अददुः' दत्तवन्तः। सूर्य्या च देवता विवाहप्रकरणे सूर्य्यां यः प्रत्यक्षमित्यादिमन्त्रेषु प्रसिद्धा। कीदृशं पूषणं, 'कामेन कृतं भोगेच्छया प्रेरितं, 'तवसं' महान्तं, 'खञ्चं' शोभनगतिं ॥

अथ हविषो याज्यामाह। "अजाश्वः पशुपा वाजवस्त्यः। धियञ्जिन्वो विश्वे भुवने अर्पितः। अघ्न्यां पूषा शिथिरामुद्वरीवृजत् [४] सञ्चक्षाणो भुवना देव ईयते" इति। यः 'पूषा', सोयम् 'अजाश्वः', अश्वस्थाने रथे वध्यत इत्यर्थः। 'पशुपाः' पशूनां पालयिता, 'वस्त्यं' गृहं, 'वाजेन' अन्नेन, सम्पूर्णं गृहं' यस्यासौ 'वाजवस्त्यः', 'धियं' प्राणिनां बुद्धिं, 'जिन्वति' प्रीणयतीति, 'धियञ्जिन्वः', 'विश्वे' 'भुवने' सर्व्वस्मिन् लोके, 'अर्पितः,' अवस्थितः, तादृशः पूषा 'अघ्न्यां' स्वहस्ते स्थितां आयुधविशेषरूपामारां, 'शिथिरां' शिथिलां, कृत्वा 'उद्वरीवृजत्' उद्वर्ज्जितवान्, परित्यक्तवान्, मदमत्तानां गजा-